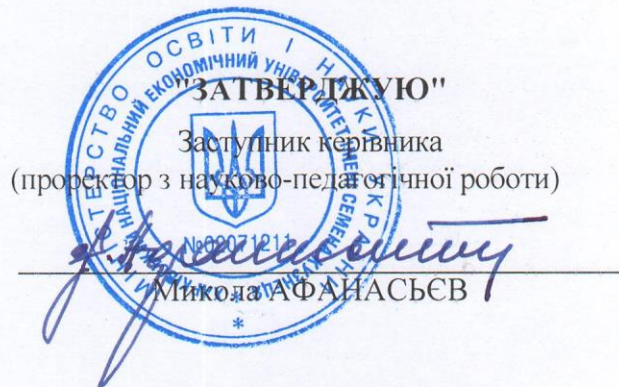

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Тренінг-курс Основи охорони праці

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань *12 Інформаційні технології*
Спеціальність *125 Кібербезпека*
Освітній рівень *перший (бакалаврський)*
Освітня програма *Кібербезпека*

Статус дисципліни *базова*
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри природоохоронних технологій,
екології та безпеки життєдіяльності

Юрій БУЦ

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри природоохоронних технологій, екології та безпеки життєдіяльності

Протокол № 1 від 25.08.2020 р.

Розробники:

Буц Юрій Васильович, д.т.н., доцент кафедри природоохоронних технологій, екології та безпеки життєдіяльності.

Борисенко Оксана Миколаївна, к.т.н., доцент кафедри природоохоронних технологій, екології та безпеки життєдіяльності.

Івашура Андрій Анатолійович, к.с.-г.н., доцент кафедри природоохоронних технологій, екології та безпеки життєдіяльності.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми тренінг-курсу**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри розробника РПТК	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація тренінг-курсу

Тренінг-курс «Основи охорони праці» вивчається у закладах вищої освіти з метою формування у майбутніх фахівців знань щодо стану і проблем охорони праці в промисловості відповідно до напрямку їх підготовки, складу і функціонування системи управління охороною праці та шляхів, методів і засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці в галузі згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

Тренінг-курс «Основи охорони праці» спрямований на поглиблене вивчення студентами питань, які стосуються створення, підтримання і контролю безпечних умов праці на підприємствах всіх форм власності, що дозволяє розкрити особливості їх майбутньої професії. Наукова основа тренінг-курсу «Основи охорони праці» складається з результатів сучасних досліджень з фізіології і психології праці, ергономіки, інженерної психології та ін., що забезпечує системність знань, які одержує студент.

Мета тренінг-курсу: надання знань, умінь, компетентностей для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Характеристика тренінг-курсу

Курс	4
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	2
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Тренінг-курс «Безпека життєдіяльності»	Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
КЗ 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	РН 1 – застосовувати знання державної та іноземних мов з метою забезпечення ефективності професійної комунікації; РН 2 – організовувати власну професійну діяльність, обирати оптимальні методи та способи розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, оцінювати їхню ефективність; РН 3 – використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності; РН 4 – аналізувати, аргументувати, приймати рішення при розв'язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, які характеризуються комплексністю та неповною визначеністю умов, відповідати за прийняті рішення; РН-10. виконувати аналіз та декомпозицію інформаційно-телекомунікаційних систем; РН-11. виконувати аналіз зв'язків між інформаційними процесами на віддалених обчислювальних системах; РН-18 використовувати програмні та програмно-апаратні комплекси захисту інформаційних ресурсів;

	<p>РН–19 застосовувати теорії та методи захисту для забезпечення безпеки інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах;</p> <p>РН–20 забезпечувати функціонування спеціального програмного забезпечення, щодо захисту інформації від руйнуючих програмних впливів, руйнуючих кодів в інформаційно-телекомунікаційних системах;</p> <p>РН–21 вирішувати задачі забезпечення та супроводу (в.т. числі: огляд, тестування, підзвітність) системи управління доступом згідно встановленої політики безпеки в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах;</p> <p>РН–22 вирішувати задачі управління процедурами ідентифікації, автентифікації, авторизації процесів і користувачів в інформаційно-телекомунікаційних системах згідно встановленої політики інформаційної і\або кібербезпеки;</p> <p>РН–24 вирішувати задачі управління доступом до інформаційних ресурсів та процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах на основі моделей управління доступом (мандатних, дискреційних, рольових);</p> <p>РН–27 вирішувати задачі захисту потоків даних в інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах;</p> <p>РН–32 вирішувати задачі управління процесами відновлення штатного функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем з використанням процедур резервування згідно встановленої політики безпеки;</p> <p>РН–35 вирішувати задачі забезпечення та супроводу комплексних систем захисту інформації, а також протидії несанкціонованому доступу до інформаційних ресурсів і процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах згідно встановленої політики інформаційної і\або кібербезпеки;</p> <p>РН–53. вирішувати задачі аналізу програмного коду на наявність можливих загроз.</p> <p>РН 54 – усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
<p>КЗ 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми за професійним спрямуванням</p>	<p>РН 2 – організувати власну професійну діяльність, обирати оптимальні методи та способи розв’язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, оцінювати їхню ефективність;</p> <p>РН 3 – використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності;</p> <p>РН 4 – аналізувати, аргументувати, приймати рішення при розв’язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, які характеризуються комплексністю та неповною визначеністю умов, відповідати за прийняті рішення;</p> <p>РН 5 – адаптуватися в умовах частої зміни технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат;</p> <p>РН 7 – діяти на основі законодавчої та нормативно-правової бази України та вимог відповідних стандартів, у тому числі міжнародних в галузі інформаційної та /або кібербезпеки;</p> <p>РН 8 – готувати пропозиції до нормативних актів щодо забезпечення інформаційної та /або кібербезпеки;</p> <p>РН–53. вирішувати задачі аналізу програмного коду на наявність можливих загроз.</p>

КЗ 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН-54 – усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
КЗ 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	РН-54 – усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програма тренінг-курсу

Змістовий модуль 1. Основи охорони праці

Тема 1. Вступ. Загальні питання охорони праці

Тема 2. Правові та організаційні основи охорони праці

Тема 3. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Тема 4. Організація охорони праці на підприємстві

Тема 5. Навчання з питань охорони праці

Тема 6. Профілактика травматизму та професійних захворювань

Тема 7. Основи фізіології та гігієни праці

Тема 8. Основи виробничої безпеки

Тема 9. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах

Тема 10. Розслідування нещасних випадків

Перелік тем практичних занять, перелік питань та завдань до самостійної роботи студентів надано в таблиці «Рейтинг-план тренінг-курсу».

Методи навчання та викладання

У процесі викладання тренінг-курсу для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації.

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Контрольні заходи містять: *поточний контроль*, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів; *модульний контроль*, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегроване оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічнозавершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Протягом семестру студент може одержати за роботу:

на практичних заняттях максимально – 62 бали (12 балів за активну роботу на заняттях та 50 балів за виконання індивідуальних завдань).

Виконання індивідуальних завдань дає можливість студенту одержати максимально 5 балів за роботу. Під час виконання індивідуального завдання студент повинен враховувати фактор своєчасності, тобто роботу необхідно не тільки якісно та в повному обсязі виконати, а й здати її на перевірку в установленій викладачем термін. Якщо студент затримує здачу завдання без поважних причин (наприклад, хвороба), оцінку буде знижено.

Складання модульних контролів дає можливість одержати студенту максимально 38 балів. Щоб скласти навчальну дисципліну, студент протягом семестру повинен одержати загалом не менше 60 балів за всіма видами робіт.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C	задовільно	
64 – 73	D		
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план тренінг-курсу".

Рейтинг-план тренінг-курсу

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота №1. Законодавство України з охорони праці	Участь у виконанні практичних завдань	1
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	5

Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Тренінгова робота №2. Служба охорони праці на підприємствах, в установах та організаціях	Участь у виконанні практичних завдань	1
	<i>Самостійна робота</i>			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	5
Тема 3	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота №3. Методи аналізу травматизму і професійних захворювань.	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	5
Тема 4	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота №4. Оцінка ступеню професійного ризику виробництва	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	5
Тема 5	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 5. Основні принципи планування заходів з охорони праці на підприємстві	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до контрольної роботи №1	Перевірка ДЗ	5
Тема 1-5	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Контрольна робота №1	Активна участь	1
Контрольна робота №1			18	
	Самостійна робота			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до контрольної роботи №1		
Тема 6	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 6. Вентиляція повітря в адміністративних і громадських приміщеннях. Кондиціонування повітря в адміністративних і громадських приміщеннях	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Перевірка ДЗ	5
Тема 7	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 7. Розрахунок природного освітлення приміщень адміністративних і громадських будівель	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Перевірка ДЗ	5
Тема 8	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 8. Розрахунок штучного освітлення приміщень адміністративних і громадських будівель	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Перевірка ДЗ	5

Т	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 9.	Участь у виконанні	1

		Вибір типу та визначення необхідної кількості вогнегасників	практичних завдань	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Перевірка ДЗ	5
Тема 10	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Тренінгова робота 10. Порядок розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві	Участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Перевірка ДЗ	5
Тема 6-10	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Контрольна робота №2	Активна участь	1
			Контрольна робота №1	20
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до контрольної роботи №2		

Рекомендована література

Основна

1. Гандзюк М. П. *Основи охорони праці* / М. П. Гандзюк. – Київ : Каравела, 2008. – 383 с.
2. Гогіташвілі Г. Г. *Основи охорони праці : навчальний посібник* / Г. Г. Гогіташвілі. – Київ : Знання, 2008. – 302 с.
3. Жидецький В. Ц. *Основи охорони праці : підручник* / В. Ц. Жидецький. – Львів: УАД, 2006 – 336 с.
4. Жидецький В. Ц. *Охорона праці користувачів комп'ютерів* / В. Ц. Жидецький. – Львів: Афіша, 2000 – 174 с.
5. Закон України «Про охорону праці».
6. Катренко Л. А. *Охорона праці : навч. посіб.*// Л. А. Катренко. – Суми : Університетська книга, 2007. – 495 с.
7. Кодекс законів про працю України.
8. Кобзін В. Г. *Основи охорони праці : конспект лекцій* / В. Г. Кобзін, О. В. Северинов.

– Харків : ХНЕУ, 2012. – 92 с.

9. *Основи охорони праці / за ред. проф. В. В. Березуцького.* – Харків : Факт, 2008. – 479 с.

10. *Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець, О. С. Протоєрейський, Г. М. Франчук, І. М. Боровик.* – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.

11. *Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: навчальний посібник.* – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 175 с.

Додаткова

12. *Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; за ред. В. В. Березуцького.* – Харків : Факт, 2005. – 348 с.

13. *Кобзін В. Г. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / В. Г. Кобзін, С. М. Логвінков, О. М. Борисенко.* – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 116 с.

14. *Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : навчальний посібник / за заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна.* – Львів: «Тріада плюс», 2010. – 648 с.

15. *Охорона праці (практикум) : навчальний посібник / за заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна.* – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.

16. *Охорона праці та промислова безпека : навчальний посібник / за ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного.* – Київ : Лібра, 2009 – 475 с.

17. *Серіков Я. О. Основи охорони праці: навчальний посібник / Я. О. Серіков.* – Харків, ХНАМГ, 2007. – 227с.

Інформаційні ресурси

18. *Тренінг-курс «Основи охорони праці» для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2651>*

19. <http://dsp.gov.ua> – Державна служба України з питань праці.

20. <http://www.dsns.gov.ua> – Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

21. <http://www.fssu.gov.ua> – Фонд соціального страхування України від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.